Спорду доҕор оҥостон

Биһиги оҕолорбут спорка олох кыра саастарыттан сыстаҕастар. Урут аҕабытынаан волейболлуур этибит, нэһилиэккэ түөлбэнэн күрэх сотору-сотору буолара. Аны аҕабыт теннистиир. Залтан тахсыбат ыал этибит. Онно оҕолору соҕо сылдьарбыт. Онон бэйэлэрэ теннистии, волейболлуу үөрэммиттэрэ.

Кыыспыт Алена билигин СӨ национальнай көрүҥнэргэ спорт маастара. Олох кыра эрдэҕиттэн Афанасий Васильевич Семеновка эрчиллибитэ. Сүүрүүгэ, атах оонньуутугар сылдьыбыта, хотугу многоборьеҕа эмиэ кыттааччы. Волейболга оонньуур. Билигин ох саанан ыта сылдьар. Уолаттар ити көрүҥнэри таһынан эбии тустуунан дьарыктаммыттара. Секциялара элбэҕэ бэрдэ, күн аайы эрчиллэ барар этилэр.

Бастаан ыла үөрэхтэригэр мэһэйдэтиэхтэрэ диэн бопсон көрөрүм, ону Афанасий Васильевич төттөрүтүн бириэмэни аттарарга үөрэниэхтэрэ, сыаналыыр буолуохтара диирэ. Кырдьык да оннук эбит. Аһара элбэх эрчиллиигэ сылдьаллара, сороҕор аһынаммын ыыппат да буола сатыырым, сынньата түһээри. Алена олох күүһүнэн бара турара.

Аны оҕолор бэйэ-бэйэлэрин кытары куоталаһар идэлээхтэрэ. Наҕараадаларын, мэтээллэрин барытын истиэнэҕэ ыйыыр этибит. Дьэ ону аҕа-аҕалар, киниэнэ бачча буолбут, миэнэ оччо тиийбэт дии-дии аахсаллара. Ону элбэтэ сатаан кыһаллыы бөҕө буолаллара. Итинник бэйэ-бэйэлэринээн күрэстэһэллэрэ эмиэ үчүгэй, сыаллаах-соруктаах буолаллар, ону ситиһэргэ дьулуһаллар.

Билигин даҕаны, үрдүк үөрэҕи бүтэрэн, ыал да буолан бараннар ол күрэстэһиилэрэ хаалбат. Спорка сыстаҕас оҕо улаатан да баран спорт эйгэтигэр чугас буолар, бырахпат, мэлдьи илдьэ сылдьар. Биир кыыһым кэргэнэ олох үчүгэй волейболист, күрэх бөҕөтүгэр сылдьар. Мэтээллээх, кубоктаах хаартыскаларын ватсабынан ыытыһа олороллор. Онно эмиэ аҕаан бөҕө буолаллар.

Оҕолор куруутун Маарга туох спортивнай күрэхтэһии, тэрээһин буоларын үөрэнэ да сылдьан ыйыталаһа сылдьаачылар. Каникуллуу кэлэн баран эмиэ залтан тахсыбаттар. Буолар күрэхтэргэ барытыгар кыттыыны билигин да ылаллар. Кыра кыыс барытын көрө-истэ, кыттыһа сылдьар. Эдьиийэ Алена күр эрчиллэ сылдьар. Күннэтэ сүүрэр, Маарга кэллэҕинэ да сүүрүүтүн бырахпат. Кырабыт велосипедтыырын олус сөбүлүүр, эдьиийин кэнниттэн велосипедынан тэбэ сылдьан тренер оруолун толорор.

Хайа баҕар төрөппүт бэйэтэ спорду убаастыыр, сэргиир буоллаҕына, оҕо ону холобур оҥостон спорка сыстаҕас буолар. Быыс булан спортзалга оҕону кытта бииргэ сылдьыахха эмиэ сөп, кыралыттан илдьэ сылдьар өссө үчүгэй. Оҕо көрөн үөрэнэр. Бэйэ бэйэни өйдөһүү, убаастаһыы онтон эмиэ тутулуктаах буолуон сөп.

Сардана Ивановн ЗАХАРОВА,
ООО "Кооператор" Маардааҕы бэкээринэ үлэһитэ, 5 оҕолоох ыал ийэтэ.

Туруоруммут сыалбын ситиһэргэ

Мин тустуунан 3 кылаастан дьарыктаммытым. Бэйэм Хорулабын. Күндээдэҕэ туста сырыттахпына Иван Васильевич Бурнашев көрсөн, Мархаҕа кэлэн миэхэ дьарыктан диэн ыҥырбытыгар, улахан толкуйга түспүтүм. Дьоммуттан ыйыппыппын, бэйэҥ быһаар диэбиттэрэ. Ол иһин саҥа дыыл кэнниттэн Мархаҕа көһөн барбытым. Бурнашевка эрчиллиннэхпинэ элбэҕи ситиһиэм диэн өйдүүрүм.

Тустарбын сөбүлүүбүн. Бэйэбэр олус туһалаах диибин. Тустуу киһини толкуйдуурга үөрэтэр, хайдах прием оҥорон, хайа өттүттэн киирэн утарылаһааччыбын охторобун диэн элбэхтик толкуйдуохха, суоттуохха наада. Толкуйдуу үөрэнэр үчүгэй эбит, холобур, алгебраҕа иҥин олус туһалаах. Мин үөрэхпэр үчүгэйбин, тустуунан дьарыктанарым мэһэйдээбэт. Табаах тардыбаппын, арыгы испэппин, эрчиллэрбэр мэһэй буоларын олох өйдүүбүн. Тустар буоламмын, араас сиргэ бары сырыттым. Дальнай Востогу барытын кэриэтэ кэрийдим, Махачкалаҕа иҥин сылдьыбытым.

Билигин син үчүгэй көрдөрүүлэрдээхпин. Ол да буоллар проблемаланаары гынным. Паараҕа турар киһиим Мархаҕа суох. Тэҥҥэ тустар, эбэтэр эйигиттэн күүстээх спортсменныын тустар олох үчүгэй. Киһи олус эбиллэр, уопутурар, әлбэххэ үөрэнэр. Паараҕа турар киһиҥ суох буоллаҕына мөлтөөн да барыаххын сөп.

Быйыл саҥа дыыл кэннэ улахан дьоҥҥо боруобаланан көрдүм, уопут аҕыйаҕа биллэр эбит. Күрэхтэһиилэргэ, сбордарга үчүгэйдик сылдьар киһи олох эбиллиэ эбит... Оскуолабын бүтэрдэхпинэ физкультура үрдүк үөрэҕэр барар баҕалаахпын. Тустуунан күүскэ дьарыктанар былааннаахпын, куоракка миэхэ эрчиллээр диэн ыҥырбыттара ыраатта.

Иннникитин былааным киэҥ. Күүскэ эрчиллэн, хайа баҕар спортсмен саамай үрдүкү кыайыыга тиийэр баҕата миэхэ эмиэ баар.

Вова НИКОЛАЕВ,
көҥүл тустууга Дальнай Восток 2 миэстэлээх призера, Р.Дмитриев бириһигэр өрөспүүбүлүкэ призера, Арассыыйа чемпионатын финалын кыттыылааҕа, Марха оскуолатын 11 кылааһын үөрэнээччитэ.

Спорт олохпор туһата

Олох кыра сааспыттан полицейскай буолуохпун баҕарабын. Оскуоланы бүтэрэн баран юридическай эрэ үөрэхтэргэ докумуоммун биэрбитим. Үөрэхпин сөбүлүүбүн, икки эрэ "4", уоннааҕыта "5". Полицейскай идэтэ үчүгэй доруобуйаны, бэйэни кыанары, эт-сиин өттүнэн сайдыыны ирдиир.

Ол иһин спордунан дьарыктанар күүстээх санаалаах этим. Спорт эйгэтигэр сылдьар киһи быыыта-майгыта уларыйар, кытаанах характердаах, туруоруммут сыалын ситиһэ үөрэнэр. Үөрэҕи, эрчиллиини, сынньаланы былаанныыр буолаҕын. Спорт туһата итиннэ эмиэ баар. Аны күрэхтэһиилэргэ сылдьан араас куораттары көрөҕүн, элбэх табаарыстаныаҕын. Билигин ЯГСХА-ҕа минифутбол хамаандатыгар оонньуубун, Дальнай Восток күрэҕэр бара сылдьыыбыппыт.

ДЮСШ-ҕа сылдьан чэпчэки атлетика секциятыгар сылдьыбытым, атах оонньуутугар кыттарым. 9 кылааска сылдьан "Дети Азии" кыттыбытым, Манчаары оонньууларыгар сылдьыбытым, Хотугу двоеборьеҕа наарта ойуутугар, аркан тамнааһыныгар күрэхтэспитим. 2013 с. Нүөрба оройуонун мини-футбол сүүмэрдэммит хамаандатыгар оонньуурум, өрөспүүбүлүкэҕэ 3 миэстэ буолбуппут.

Василий Васильев,
ЯГСХА юридическай факультетын I курсун устудьуона, мини-футболга ЯГСХА сүүмэрдэммит хамаандатын чилиэнэ.

Бокс – спорт №1

Меня привела в секцию бокса в 2012 г. одноклассница и подруга Тыасытова Валя. С тех пор мы тренируемся под руководством Тыасытова Василия Афанасьевича и Кузьмина Ивана Семеновича. Сейчас учимся в 10 классе Малыкайской СОШ. В детстве я очень любила физкультуру и увлекалась разными видами спорта (легкая атлетика, настольный теннис, спортивные танцы.). Но потом обратила внимание на более жесткие виды спорта, такие, как бокс и вольная борьба. Но я выбрала бокс, потому что в нашем районе бокс - это спорт № 1.

Бокс мне понравился, и у меня неплохие результаты: я победительница республиканских турниров, финалистка ДВФО 2014 г.среди девушек в городе Владивосток, победитель ДВФО 2015 г. среди юниорок, участница первенства России среди девушек на призы четырехкратной абсолютной чемпионки мира, заслуженного мастера спорта Натальи Рогозиной 2014 г. в г.Нижний Тагил, призер первенства России среди юниорок 2015 г. в г.Салават, Республика Башкортостан.

Уйгулана ВАСИЛЬЕВА,
воспитанница республиканского ДЮСШ по боксу.

Приложение администрации МР “Нюрбинский район”

“Муниципальный вестник”

к газете “Нҕурба”

Ответ.за выпуск Николаева Е.Н.
Компьютерная верстка Николаев В.Н.
Адрес редакции, типографии:
678450, г.Нюрба, ул. Ленина, 37 “а”.
Электронная почта:
redakcia06@mail.ru
Телефоны:
Редактор 2-33-32.

Приложение выходит ежемесячно.
Объем 0,5 печ. листа.
Тираж 1674.

Номер подписан в печать по графику в 16 ч.
Подписан в 15 ч.
Печать офсетная.

Приложение к районной газете “Нҕурба”

Муниципальный ВЕСТНИК

Среда 4 марта 2015 года

№2

12+

Спецвыпуск администрации МР “Нюрбинский район” Республики Саха (Якутия)

2015 сыл - Оҕо спордун сыла

Маассабай спорду сайыннарыахха

Нҕурба улууһа былыр былыргыттан даҕаны күүстээх, хорсун-хоодуот боотурдарынан, быһыйдарынан биллибит улуус буолар. Спорт бары кэриэтэ көрүҥэр Нҕурба чулуу спортсменнаара инники күөҥнэ сылдьыбыттара: сахалартан бастакы дуобакка ССРС спордун маастара Семен Николаев, көҥүл тустууга Арассыыйа 3 төгүллээх чөмпүйүөнэ Петр Алексеев, Нҕурба боксатын аатырдыбыт Виктор Ефремов, Александр Петров, Анатолий Пахомов, оҕунан ытыыга сахалартан бастакы ССРС спордун маастара Павел Стасов, радиоспорка ССРС спордун маастара Руф Егоров, бууллаанан ытыыга Арассыыйа чөмпүйүөнэ Леонид Расторгуев, хапсаҕайга Саха АССР абсолютнай чөмпүйүөннэрэ Василий Семенов (Күүстээх Баска), Владимир Ефремов, Юрий Андреев, Максим Васильев, атах оонньуутугар Саха АССР элбэх төгүллээх чөмпүйүөнэ, экс-рекордсмен Афанасий Саввинов, сахалартан бастакынан кылыыга 45 миэтирэ кирбиини ылбыт Николай Санников уонна да атыттар.

Кэккэ силларга Нҕурба оройуонугар спорт уонна физкультура сайдыытыгар сөптөөх болҕомто ууруллубакка, дабайбыт ситиһиилэрбитин ыһыктан олоробут. Спорт материальнай-техническай база лаппа эргэрдэ, спортзаллар туруктара быста мөлтөөтө. Нҕурба оройуона спорт бары көрүҥнэригэр өрөспүүбүлүкэҕэ инники күөҥнэ сылдьыбыппыт, хомойуох иһин, үлэ ситимэ ыһыллан тиһэх миэстэлэргэ тэбилиннибит.

Аар-саарга аатырбыт Нҕурба спордун сөргүтэр, саҥалыы тыын киллэрэр кэм кэлбитин дьон-сэргэ өйдөөн, элбэх кэпсэтиилэр, туруорсуулар үксэ эттилэр. Спорт сайдыыта систиэмэ быһыытынан, оҕо-аймахтан саҕаланан эргиирин салҕыыра биллэр суол. Ол иһин аастыт 2014 сылы биһиги Оҕо спордун сайдыытын сылынан биллэрбиппит. Үлэни торумнуур үгүс сыал-сорук туруоруммуппут. Сыл түмүгүнэн маҥнайгы хардыылар, кыра да буоллар ситиһиилэр, үчүгэй түмүктэр бааллар. Ол гынан баран, спорка хаалыы диринҥэ бэрт буолан, ылыммыт былааннарбыт тиһэҕэр тиийбэтилэр, сорох соруктарбыт туолбатылар. Сорох нэһилиэк баһылыктара, спорт салайааччылара, тренердэр маассабай спорт диэн өйдөбүлү ситэри иҥэриммэтилэр, өй-санаа тосту уларыйыыта ситиһиллибэтэ.

Сүрүннээн, Нҕурба общественноһа маны өйдүөх тустаах. Маассабай спорт күүскэ сайдар түбэлтэтигэр эрэ, биһиги чулуу спортсменнары, аатырар ааттаахтары иитэн таһаарар кыахтанабыт. Бу нҕурбалар барыбыт соруктпут. Суол ортотугар тохтуура сыыһа дии саныыбыт. Ол иһин кэлбит 2015 сылы, Оҕо спордун сайдыытын сылынан салҕыырга быһаарынныбыт.

Манна мин икки өрүккэ тохтууру наадалааҕынан ааҕабын. Спорт сайдыыта икки салаанан барар. Маассабай спорт уонна үрдүкү көрдөрүү спорда. Маны өйдүүр наадалаах. Хомойуох иһин, чуолаан спорт эйгэтигэр үлэлии сылдьар дьон бу өрүттэри буккуйар түбэлтэлэрэ баар.

Улуус дьаһалтата ылымыт соруга - маассабай спорду сайыннарыыга, көҕүлээһиҥҥэ, тэрийиигэ сытар. Онтон сүрүн күүһүнэн физкультура учууталлара, тренердэр буолаллар. Оҕолору кытта үлэлиир, кинилэрдиин чугас эйгэҕэ, быһаччы сыһыаҥҥа сылдьар профессиональнай үөрэхтээх дьонтон оҕо спорка тардыһыыта, угуйуллуута улаханн тутулуктаах, эппиэттээх. Маны таһынан, физкультура учуутала, тренер оҕону кытта ситимнээхтик үлэлээтэҕинэ, оҕо аһыллар, спорт эйгэтигэр тардыһара күүһүрэр. Нҕурба спордун инникитэ, үрдүкү чыпчаал төрүөтэ элбэх оҕоттон сүүмэрдэнэн тахсара ордук түмүктээх буолара биллэр.

Үрдүкү көрдөрүү спорда диэн бэйэтэ туспа систиэмэ. Манна аллараа араҥаан Оҕо спортивнай оскуолалара буолаллар. Спорт көрүҥнэринэн секцияларга элбэх оҕо хабыллара наадалаах. Талааннаах, кыахтаах оҕону тренер өрөспүүбүлүкэ таһымыгар таһааран, оройуон аатын көмүскэтэргэ сыралаһан туран үлэлиэхтээх. Арассыыйа таһымыгар тахсар оҕо өрөспүүбүлүкэ спортивнай оскуолаларын ситимигэр киирэр. Манна бэлиэтиэххэ наада, үрдүкү көрдөрүү спорда үгүс үбү, анал үлэ систиэмэтин, туспа ирдэбили, эппиэтинэһи эрэйэр. Онон өйдүөх тустаахпыт, биһиги сыалбыт-соруктпут спорт араас көрүҥнэригэр маассабай хамсааһыны таһаарыы, үлэни тэрийии, көҕүлээһин.

Ылыммыт соруктарбыт олоххо киириилэригэр физкультура учууталлара, тренердэр, спорткомитет үлэһиттэрэ эрэ буолбакка хас биирдии Нҕурба олохтооҕо, оҕолор төрөппүттэрэ, оскуолалар салалталара, олохтоох бэйэни салайыныы уорганнара кыталлара, күүскэ өйүүллэрэ наадалаах. Хайа баҕарар үлэҕэ энтузиаст дьон кыттара үлэни сэргэхситэр, көмө буолар. Холобур, Чурапчытааҕы спорт институтун төрүттээччи, Саха сирин аатырбыт бөҕөстөрүн иитэн таһаарбыт Д.П.Коркин нуучча тылын учуутала этэ.

Биһиэхэ, Нҕурбаҕа, спорду тарҕатааччылар, энтузиаст дьоннор көстөн эрэллэр. Кинилэр көҕүлээһиннэринэн нэһилиэннэ бэйэни чэбдигирдиигэ күүскэ ылсан эрэрэ көстөр. Скандинавскай хаамыы, йога, фитнес курдук маассабай көрүҥнэр киэҥник тарҕаннылар. Оҕо-аймах хаҥкыынан, хайыһарынан хатааһылыыллара үксээн турар. Нэһилиэк аайы оҥоһуллубут хаар сыырдарга хатыыскалаан оонньуур баҕалаахтар элбэ-биттэр. Спорду киэҥ араҥаҕа тарҕатар энтузиаст дьон өссө да элбиэхтэрэ диэн эрэллээхпин.

Нҕурба бары олохтоохторун маассабай спорду сайыннарарга күүс-көмө, өйөбүл буоларгытыгар ыҥырабын. Туораттан кэлэн оҥорон биэрээччилэри күүппэккэ маассабай спорду олоххо киллэриигэ бары турунан, биир санаанан ылыстахпытына кыайыахпыт. Биһиги, хас биирдиибит маны өйдөөн, ылынан, үлэлиэхтээхпит, спорка көрүүбүт хайысхатын биир сүрүн сыалын - доруобай, чөл туруктаах эдэр киһини иитэн таһаарарга - бары күүһү холбоон, бэйэ бэйэни кытта ыкса сибээстээх үлэни ыытыах тустаахпыт.

Б.Н.ПОПОВ,
“Нҕурба улууһа” МО баһылыга.

Стоит задача развития массового спорта

Одной из важных составных частей социально-экономической политики Нюрбинского района является развитие физической культуры и спорта. Стоит сказать, что сегодня в районе имеется ряд факторов, отрицательно влияющих на развитие физкультуры и спорта, и проблем, требующих неотложного решения, в том числе: отсутствие устойчивой ориентации населения на ЗОЖ, несоответствие уровня развития материальной базы и инфраструктуры, а также ее моральное и физическое старение. На сегодня у нас недостаточное количество высокопрофессиональных тренеров, низкий уровень квалификации учителей физкультуры.

Несмотря на существующие проблемы, общая ситуация с развитием физкультуры и массового спорта в районе характеризуется позитивным развитием. Принята муниципальная целевая программа "Развитие физкультуры и спорта в Нюрбинском районе на 2013-2017 гг.", где основной целью МКУ "Комитет по спорту и молодежной политике" ставится создание условий для устойчивого и динамичного развития спорта в районе. И для этого нам надо предоставить населению равные условия и возможности для занятий спортом, формировать у них, особенно у детей и подростков, устойчивый интерес и потребность в регулярных занятиях физкультурой, формировать навыки ЗОЖ, разработать и широко использовать новые формы организации физкультурно-оздоровительной и спортивно-массовой работы, создать сеть современных, технически оснащенных спортивных сооружений, повысить квалификацию работников спорта и создать эффективную систему подготовки спортсменов высокого класса.

На сегодня перед нами стоит задача развития массового спорта в Нюрбинском районе. 2014 был объявлен в районе Годом развития детского спорта. В 2015 он будет продолжен. Для развития массовой физкультуры и увеличения численности регулярно занимающихся спортом надо реализовать комплекс мер, направленных на создание условий для занятий спортом по месту жительства: строительство игровых площадок с универсальным покрытием, хоккейных кортов, катков для массового катания и лыжных трасс, создание системы проведения массовых соревнований для детей и юношества по игровым видам, активизация работы федераций по проведению массовых мероприятий и соревнований.

Работа идет, есть положительные результаты. И только при поддержке населения мы можем добиться лучших показателей.

Андрей Вячеславович ГОРБАТОВ, руководитель МКУ "КФКСиМП”.

Готовим спортсменов высокого класса

ГБУ ДОД "Республиканская специализированная детско-юношеская спортивная школа" в г.Нюрба создана на основании распоряжения правительства РС(Я) от 19 ноября 2012 г.

Основной целью деятельности школы является создание максимальных развивающих условий для спортсменов - воспитанников, достижение высоких спортивных успехов на уровне России, совершенствование системы подготовки спортивного резерва для республики.

Коллектив учреждения насчитывает 38 штатных единиц, из них тренеров-преподавателей - 14. В республиканском специализированном ДЮСШ занимается 430 юных боксёров (365 мальчиков и юношей, 65 девушек). Мы ведем целенаправленную совместную работу с главами районов и наслегов, в которых находятся филиалы нашей школы (г.Ленск, Якутск, Верхневилюйск, Горный, Верхоянск, Оленек). В группе начальной подго-товки 240 детей, в учебно-тренировочной - 190. За 2014 год воспитанники РСДЮСШ приняли участие на 11 турнирах по боксу различного уровня, в том числе и на международном турнире памяти мастера спорта СССР, заслуженного юриста России Сухомлинского 19-23 ноября в г.Королев. Ян Алексеев занял 1 место в весе 38,5кг, Вова Тимофеев (50 кг) - 1 место. Их тренирует Алексеев Айал Революевич. Воспитанниками нашей школы в 2014 году завоевано 66 медалей, 24 из них - золотые. В 2015 г. Васильева Уйгулана заняла 3 почетное место в первенстве России среди юниорок в весе 48 кг.

В 2015 г. при содействии администрации МР "Нюрбинский район" база отдыха ОАО "Алроса-Нюрба" в местности "Крахмал" передана в безвозмездное пользование РДЮСШ под летний лагерь для спортсменов. Большую работу провели по улучшению материально-технической базы школы, были благоустроены интернат и спортзал. Дети на сегодня имеют возможность после тренировок принять душ, помыться. Приобретен специализированный автобус ПАЗ для перевозки, соответствующий всем требованиям. Также выделено 2 штата тренеров по кикбоксингу для развития данного вида спорта в Нюрбинском районе.

Мы работаем над определением профориентации и обеспечением необходимых условий для личностного развития, укрепления здоровья детей, занимаемся подготовкой спортивного резерва и спортсменов высокого класса в соответствии с федеральными стандартами спортивной подготовки.

Илья Вячеславович ГЕРАСИМОВ, директор Республиканской специализированной детско-юношеской спортивной школы в г.Нюрба.

Добились неплохих результатов

Детско-юношеская спортивная школа с.Маар создана на основании распоряжения главы МР "Нюрбинский район" Б.Н. Попова в августе 2013 г. Помимо основной, школа реализует дополнительные образовательные программы физкультурно-спортивной направленности по 9 видам спорта в самой ДЮСШ и 5 филиалах в с.Акана, Маар, Сайылык, Ынахсыт, Хатын-Сысы. Это легкая атлетика, якутские национальные прыжки, вольная борьба, борьба "хапсагай", настольный теннис, пулевая стрельба, стрельба из лука, волейбол и аэробика. Спортивная школа привлекает учащихся к систематическим занятиям физкультурой и спортом, и уже в процессе тренеры-преподаватели выявляют способных детей и подростков для привлечения их к специализированным занятиям спортом. Всего по линии ДЮСШ занимаются 238 учащихся, из них спортивный разряд имеют 30, в том числе 6 перворазрядников.

В ДЮСШ работают 13 тренеров-преподавателей. В основе работы с тренерами лежит диагностика профдеятельности, на основе которой оценивается не только уровень подготовки каждого преподавателя, но и выявляются профессиональные запросы и потребности.

По итогам 2013-2014 учебного года воспитанники ДЮСШ с.Маар добились неплохих результатов на спортивных соревнованиях разного уровня. У нас 107 призеров соревнований на личных и командных первенствах. Команда по пулевой стрельбе заняла 3 место в комплексной спартакиаде среди учащихся образовательных учреждений "Олимпийские кузницы", Григорьева Дайаана (Кангаласская СОШ) приняла участие в Спортивных играх народа саха в с.Намцы по пулевой стрельбе, Тобонов Айсен (Хорулинская СОШ) - призер республиканских соревнований по вольной борьбе, в личнокомандном первенстве по настольному теннису РС(Я) путевку на участие в Спартакиаде народов РС(Я) в с.Намцы завоевал Васильев Сахаяр (Аканинская СОШ), Николаев Владимир (Мархинская СОШ) - 2 призер ДВФО по вольной борьбе, участник финала России 2013 г. в г.Красноярск. Авелов Саша и Ушканов Ганя (Мархинская СОШ) - члены сборной РС(Я) по вольной борьбе, включены в основной состав команды Международных спортивных игр "Дети Азии" 2016 г. Авелов Саша, Степанов Сергей, ученики 7 класса Мархинской СОШ, поступили в училище олимпийского резерва в г.Якутск.

Основные задачи деятельности ДЮСШ с.Маар на 2015 год - это повышение эффективности работы, укрепление материально-технической базы, информатизация учебно-тренировочного процесса, подготовка тренерских и педагогических кадров к продуктивной деятельности, индивидуальной работе с одаренными детьми и детьми с ограничениями в физическом развитии, увеличение видов спорта для большего охвата детей и подростков регулярными занятиями физической культурой и спортом, подготовка спортсменов высокого класса.

Афанасий Васильевич СЕМЕНОВ, директор "Детско-юношеской спортивной школы" с.Маар, Отличник образования РС(Я), Отличник физической культуры и спорта РС(Я), стипендиат Всероссийского благотворительного фонда "Новое поколение" в поддержку лучших учителей физкультуры и детских тренеров РФ.

Дойдубут аатын ааттатыахпыт

Мин саныахпар, сибилиҥҥи бириэмэҕэ спорт күүскэ сайдар, өрө тахсар кэ-мэ кэллэ. Биһиэхэ, Хорулаҕа, күтүөт Петр Васильевич Осипов, спорт маастара, эдэр тренер кэлэн оҕолору тустууга эрчийтэлээбитэ 5-6 сыл буолла. Үчүгэй түмүктэр тахсан эрэллэр. Олорор дьиэтин-уотун быһаарыахпыт диэн Хорулаҕа хаалларар буоллубут.

Аны "Үтүө дьыала" диэн хамсааһынынан биһиэхэ 2000 сылларга маҥнайгы уочарат спортзал тутуллан киирбитэ. Онтубут эргэрэн, тутууга баар сыыһалара эбии айгыраан үлэлиир кыахтан тахсыбыта. Быйыл, дьэ, реконструкциялаах хапытаалынай өрөмүөн кэннэ муус устар ый саҕаланыытыгар аһаары сылдьабыт. Онно Е.П. Федоров (Хорула Дьөгүөр) бириһигэр 10 сыллаах үбүлүөйдээх хапсаҕай ыытыллыа. Уола Андрей Егорович билиҥҥиттэн дьарыктанар, тэрээһиҥҥэ бииргэ сылдьар. Манна диэн эттэххэ, спортзалбытын спортивнай чэбдигирдэр киин диэн аатааатыбыт уонна Хорула Дьөгүөр аатын иҥэрэргэ былааннана сылдьабыт.

Улууска спорт мөлтөөбүтэ диэн, биллэн турар, төрүөттээҕэ чахчы. Мин саныахпар, дьон-сэргэ саҥа олох эргииринэн бары кэриэтэ туспа ИП, туһунан хаһаайыстыба буолуулара элбээн, биир сомоҕо күүс тута-дьаһайа сылдьыбытыттан тахсан, ыһыллан хааллылар. Олох сыната ыараан, техникэ, уматык хааччыйыыта мөлтөөн, аччаан спорт сайдарыгар элбэх күүмэҕэйи аҕалла. Спорт диэн барыы-кэлии, араас таһым күрэхтэһии, тэҥнээхтэрдиин күөн көрсүһүү, ол уопуттан бэйэ кыаҕы эбинии, үрдүкү ситиһиигэ тардыһыы буолар. Бу балаһыанньа ыарыыр түбэлтэтигэр сайдыы мөлтүүрэ, кэхтиигэ барара саҕаланар.

Ыһыллан-тоҕуллан баран дьон өйө-санаата сааһыланар кэмэ билигин дьэ кэллэ, хамсааһын барда. Билигин Хорулаҕа тустууга, мас тардыһыытыгар энтузиаст уолаттардаахпыт күүскэ үлэлииллэр, үчүгэй көрдөрүү биэрэр кыахтаахпыт. Онно нэһилиэнньэ өйөбүлэ олох күүскэ наада. Туспа-туора сылдьыбакка бары биир санаанан, техникэнэн таһыыга, киллэрэн-таһааран биэрэргэ ылсаллара буоллар улахан көмө буолуо этэ. Хорула сытар сирэ ыраах да бэрт, ити тыын боппуруоспут буолар курдук.

Компьютер үйэтэ сайдан, оҕо спортан тэйдэ диир эмиэ оруна суох курдук. Мин көрөрбүнэн, Хорула оҕолоро болдьоммут бириэмэҕэ эрчиллиигэ кэлэллэр-бараллар, олус актыыбынайдык сылдьаллар. Кыах баарынан күрэхтэһиилэргэ кытталлар, хотон үөрэллэр, хотторон да курутуйаллар. Ити спорка баар суол. Кыана туттубут оҕо инникилээх, кэскиллээх спортсмен буола үүнэр. Ол иһин мин, төһө да сааһырдарбын, спорт хайысхатыгар күүскэ үлэлэһэргэ былааннанным. Дьону тардан, спорт араас көрүҥнэригэр угуйан дьарыктыыр санаалаахпын. Биһиэхэ, Хорулаҕа, кыахтаах дуобатчыттар, саахыматчыттар бааллар. Ити хайысхаларга, тустууга, мас тардыһыытыгар кэлэр сылларга Хорула аатын ааттатыа этибит диэн бигэ эрэллээхпит.

Климентий Николаевич ХАРТАСОВ, Хорула чэбдигирдэр киинин спортивнай инструктора, 40-тан тахса сыл стажтаах физкультура учуутала.

Тустуу инники күөҥҥэ тахсыан сөп

Тренер үлэтиттэн оҕо сайдыыта быһаччы тутулуктаах. Кини элбэх оҕону дьарыктаан, талааннаах спортсменнары иитэн таһааран, үрдүкү чыпчааллары дабайыыга бэлэмниэхтээх.

Манна үлэ систиэмэтэ уларыйара, болҕомтоҕо ылыллара наада. Мин көрүүбүнэн, төгүрүччү эргийэр систиэмэ үлэлиэхтээх. Холобур, мин былырыыҥҥы бастакы выпуһум 3 уола спортивнай институкка киирдилэр. Быйыл 4 оҕо бүтэрэр, балары эмиэ физкультура институтугар үөрэххэ киллэрэрдии үлэлэһэбин. Бу 7 уол улахан дьоҥҥо көҥүл тустууга Нһурба аатын көмүскүөхтэрэ.

Аны кэлэр выпуск эмиэ ити систиэмэнэн тутуһан барар буоллаҕына, ньурбалар тустууга киирсэр спортсменнарбыт баар буоллаллар. Үөрэх бүтэрэн, тустан тохтуур кэмнэригэр тренер быһыытынан дойдуларыгар кэлэллэрин курдук үлэлиэхтээхпит. ДЮСШтан тахсыбыт оҕолору солбуйар саҥаттан саҥа оҕо киирэн иһиэхтээх. Бу "карусель" курдук систиэмэ ситимин быспакка спортсменнары иитэн таһааларга күүскэ үлэлээтэҕинэ, спорт көрүҥэ симэлийбэккэ, сайдыыга барар кыахтаах. Дьэ, оччоҕуна, ньурбалар көҥүл тустууга толору, солбуйтон улаханыгар дылы хамаандалаах, сыл ахсын инники күөҥҥэ сылдьыахпытын сөп. Талааннаах оҕо элбэх. Биһиги билигин маннык систиэмэбит суох. 20-30 сыл буолла дириҥ оҥхой үөскээбитэ. Ол иһин хааллыбыт, эргиирбит быстан турар.

Тренердэр элбииллэрэ наада. Биһиги оҕолорбут өрөспүүбүлүкэ таһымыгар тахсан баран тохтоон хаалаллар. Тоҕо? Бастатан туран, Арассыыйа таһымыгар тахсар спортсмен кэмигэр сөптөөх анал ыйыллыбыт күрэхтэһиилэри уонна сбордары ааспыт буолуохтаах. Сыл ахсын ити өттүн хабан, календарнай былааннарбын кэпиэйкэтигэр тиийэ аҕаан биэрэбин да, сотуллан иһэр. Өрөспүүбүлүкэ чемпионаттарын эрэ хааллараллар. Ыйыллыбыт кыттыылар суох буоллахтара ити.

Иккиһинэн, хайа баҕарар спортсмен оҕо тэҥнээхтэрин кытары киирсэн уопутурар, эбиллэр, сайдар, үрдүкү көрдөрүүгэ тахсар кыахтанар. Аны бу 2-3 оҕону күрэхтэргэ, сборларга илдьэ барар буоллахха, секция оҕолоро дьарыга суох хаалар кутталланаллар. Эрчиллибэккэ сылдьар оҕо ыһыллар, нэһилиэктэртэн кэлбит интернакка олорон дьарыктанар оҕо дьиэлээн да хаалыан сөп. Иккис тренер баара эбитэ буоллар, ситимнээх үлэ быстыбакка барыа этэ.

Салгыы этэр эбит буоллахха, Марха интерната кэҥиэн наада. Бэлэм баар базаны хаҥатан, 3 сүһүөх оҕону мунньан сбор ыытыахха сөп. Оччоҕо түргэн түмүк да баар буолуо этэ. Оҕобут ахсаана элбииригэр, көҥүл тустуу көрүҥэ маассабайдык тарҕанарыгар улахан олук буолуо этэ. Манна эбии 3-4 тренер баар буолуохтаах.

Мин үрдүк көрдөрүүлээх оҕолордоохпун, сыл ахсын өрөспүүбүлүкэ көҥүл тустуутун сборнайыгар 2-3 оҕону бэлэмнээн биэрэн иһэбин. Хас биирдии тренер 2-3 эрэ оҕону үрдүк таһымҥа дьарыктыан сөп. Элбэх буолан үлэлээтэхпитинэ үс сүһүөх группанан оҕолору мунньан сыалай хамаанда таһаардахпытына, өрөспүүбүлүкэҕэ ыйыллыбыт 11 ыйааһыҥҥа барытыгар киирсэр оҕолордоох буолуо этибит. Көҥүл тустууга инники күөҥҥэ тахсар кыахтаныа этибит.

Төрөппүттэр оҕо спордунан дьарыктанарын өйүөх тустаахтар. Оҕобут үөрэхтээх буоллун диэн спортивнай секцияларга сырытыннарбаттар, бопсоллор. Ол оҕолор үөрэҕэ да, дьарыга да суох хаалар түбэлтэлэрэ үгүс. Хаһан баҕарар спордунан дьарыктанар оҕо, чуолаан тустууну бэлиэтиибин, толкуйдуу үөрэнэр. Онто үөрэҕэр улахан көмө буолар.

Иван Васильевич БУРНАШЕВ, Маардааҕы ДЮСШ Мархатааҕы филиалын көҥүл тустууга тренера, РФ уопсай үөрэхтээһинин бочуоттаах үлэһитэ, СӨ үтүөлээх тренера, СӨ үөрэҕириитин туйгуна.